

Overbevolking en klimaatverandering

Omdat de klimaatproblematiek terecht veel aandacht krijgt is het belangrijk dat mensen beseffen welke invloed het aantal mensen heeft op de klimaatverandering. Aan de hand van onderstaande vragen en antwoorden proberen we hier duidelijkheid in te brengen.

Wat is de oorzaak van de klimaatverandering?

De oorzaak van de klimaatverandering is de grote aanwezigheid van broeikasgassen in de atmosfeer. Het overgrote deel ($\frac{3}{4}$) van deze gassen komen in de atmosfeer door het verbranden van fossiele brandstoffen en van industriële processen terwijl een kleiner deel ($\frac{1}{4}$) het gevolg is van ontbossing en landbouw.¹

Wat is het verband tussen het aantal mensen en de klimaatverandering?

De hoeveelheid broeikasgasemissies is sterk afhankelijk van het aantal mensen: hoe meer mensen er zijn hoe meer fossiele brandstoffen verbrand worden, hoe meer bomen gekapt worden en hoe meer industrie en voedsel nodig is.

Wat is de impact van een geboortedaling op de klimaatverandering?

Een studie uit 2017 heeft onderzoek gedaan naar de meest interessante maatregelen om de broeikasgasemissies te beperken.² De tien meest interessante maatregelen die ze onderzocht hebben worden weergegeven in onderstaande tabel. Onderwijs voor meisjes en gezinsplanning komen respectievelijk op plaatsen 6 en 7. Als deze samen opgeteld worden dan staat de maatregel 'het aantal mensen beperken' met voorsprong op de eerste plaats: het zou een besparing van 103 gigaton CO₂ opleveren, ruim boven de 90 gigaton van de tweede maatregel.

Rank	Solution	Sector	TOTAL ATMOSPHERIC CO ₂ -EQ REDUCTION (GT)	NET COST (BILLIONS US \$)	SAVINGS (BILLIONS US \$)
1	Refrigerant Management	Materials	89.74	N/A	\$-902.77
2	Wind Turbines (Onshore)	Electricity Generation	84.60	\$1,225.37	\$7,425.00
3	Reduced Food Waste	Food	70.53	N/A	N/A
4	Plant-Rich Diet	Food	66.11	N/A	N/A
5	Tropical Forests	Land Use	61.23	N/A	N/A
6	Educating Girls	Women and Girls	51.48	N/A	N/A
7	Family Planning	Women and Girls	51.48	N/A	N/A
8	Solar Farms	Electricity Generation	36.90	\$-80.60	\$5,023.84
9	Silvopasture	Food	31.19	\$41.59	\$699.37
10	Rooftop Solar	Electricity Generation	24.60	\$453.14	\$3,457.63

1 <https://www.epa.gov/ghgemissions/global-greenhouse-gas-emissions-data>

2 <https://www.drawdown.org/solutions-summary-by-rank>

Hoe kunnen we het aantal mensen zo snel mogelijk op een menswaardige manier beperken?

Door meer middelen en aandacht te besteden aan gezinsplanning, onderwijs voor meisjes en vrouwenrechten overal ter wereld. Volgens een studie uit 2009 is investeren in gezinsplanning de meest efficiënte en goedkoopste manier om de emissies van broeikasgassen te beperken.³ Een andere studie uit 2015 bevestigt dit.⁴ Dit hoeft ons niet te verbazen: als je met gezinsplanning kan voorkomen dat er een nieuwe 'vervuiler' bij komt dan moet je niet investeren in allerlei maatregelen om de broeikasgasemissies van die persoon te beperken.

Maar overheden en economen moeten ook overtuigd geraken dat bevolkingskrimp geen probleem is maar eerder een opportuniteit is om onze impact op het milieu te verlichten, meer natuurruimte te voorzien en de levenskwaliteit van iedereen te verhogen. Pas wanneer zij van hun groeiverslaving af geraken zullen we overbevolking kunnen aanpakken.

Wat zijn de beste maatregelen die ik kan nemen om mijn impact op de klimaatverandering te beperken?

Aangezien elke euro die naar gezinsplanning, onderwijs voor meisjes en vrouwenrechten gaat de meeste impact heeft op het reduceren van broeikasgasemissies is geld schenken aan organisaties die zich bezighouden met deze zaken de beste maatregel die je kan nemen.⁵ Organisaties die overbevolking op de sociale en politieke agenda proberen te zetten kan je ook steunen, zij zijn uiteindelijk de reclameborden van de organisaties die aan gezinsplanning doen en zetten politici en economen onder druk om het probleem wereldwijd aan te pakken.⁶ Zo pak je niet enkel klimaatverandering aan maar ook alle andere milieuproblemen.

Maar je kan ook zelf de daad bij het woord voegen. Uit een studie uit 2017 blijkt dat kiezen voor een kind minder veruit de beste individuele maatregel is die mensen kunnen nemen om hun broeikasgas voetafdruk te verkleinen.⁷ Onderstaande grafiek toont deze voetafdruk voor verschillende maatregelen die mensen in geïndustrialiseerde landen kunnen nemen. Kiezen voor een kind minder zou een jaarlijkse besparing geven van 58,6 ton per persoon. Op de tweede plaats staat een vegetarisch dieet met 3,76 ton CO2 per jaar per persoon, ofwel 15 keer minder dan kiezen voor een kleiner gezin. Sober en zuinig leven is een manier om uw CO2 afdruk te verminderen maar nog efficiënter is het kiezen voor een klein gezin. Iedereen wil immers een minimum aan welvaart.

3 http://www.mindermensen.be/docs/UCSF_studie_2015.pdf

4 http://www.mindermensen.be/docs/reducing_emissions.pdf

5 Zie <https://populationmatters.org/empower-to-plan> voor voorbeelden.

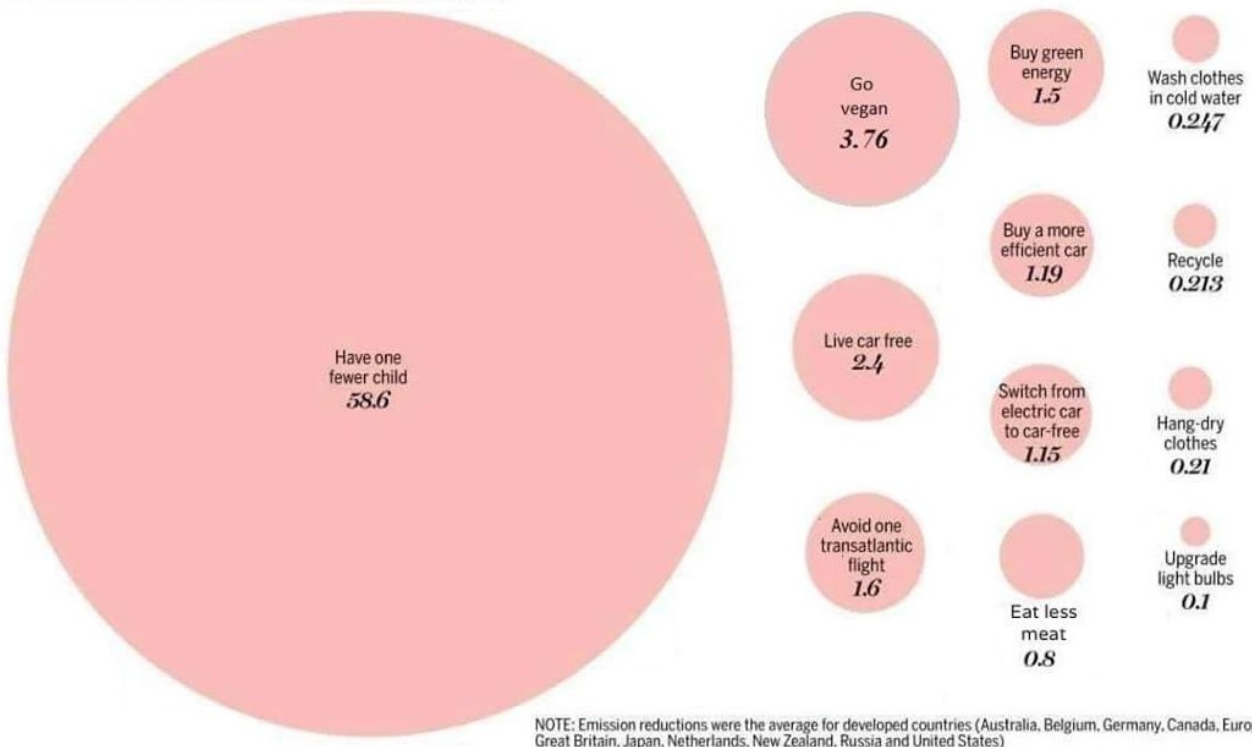
6 Zie <https://populationmatters.org/> en <http://www.mindermensen.be/>

7 <https://phys.org/news/2017-07-effective-individual-tackle-climate-discussed.html>

Canadian researchers have detailed the best lifestyle choices to reduce greenhouse gases.

SAVINGS PER ACTION

IN TONNES OF CARBON DIOXIDE PER PERSON PER YEAR, 2017

Is een geboortedaling geen te trage maatregel?

Als de vruchtbaarheid met een gemiddelde van 0,5 kinderen per vrouw zou dalen in de komende 10 jaar (een realistische doelstelling als overbevolking op de agenda geplaatst wordt) dan zouden we tegen 2100 de broeikasgasemissies van 4 miljard mensen kunnen voorkomen. Volgens één studie zou de vertraging van de bevolkingsgroei voor 16 tot 29% van de emissiereductie zorgen die tegen 2050 nodig zijn om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken.⁸ Is dit traag? Dat hangt af van hoe snel de andere realistische maatregelen zijn en hoeveel impact die zouden hebben.

Je mag ook niet vergeten dat wetenschappers en milieuactivisten al sinds de jaren 60 pleiten voor minder mensen. Sindsdien is de wereldbevolking met 260% toegenomen en door de blijvende bevolkingsgroei en welvaartstransitie zal de energievraag wereldwijd nog met ongeveer 30% toenemen tegen 2040 en de vraag naar voedsel met 70% tegen 2050.^{9 10} Had men in de jaren 60 meer geluisterd dan waren de gevolgen van klimaatverandering (en alle milieuproblemen) kleiner dan nu.

Is een geboortedaling dan niet de oplossing voor de klimaatverandering?

Ja en neen. Als we met veel minder mensen nog steeds alle beschikbare fossiele brandstoffen gaan verbranden dan gaan er uiteindelijk evenveel broeikasgassen in de atmosfeer terecht komen. Dus met minder mensen zou de snelheid waarmee de

⁸ <https://www.pnas.org/content/107/41/17521>

⁹ <https://webstore.iea.org/world-energy-outlook-2017>

¹⁰ <http://www.fao.org/3/i9553en/i9553en.pdf>

broeikasgassen in de atmosfeer verminderen maar niet noodzakelijk de totale hoeveelheid broeikasgassen doorheen de tijd. De emissies ten gevolge van landbouw en ontbossing zouden wel verminderen en door de vrijgekomen oppervlakte opnieuw te laten verwilderen zou de absorptiecapaciteit van de aarde toenemen.

Maar belangrijk om te beseffen is dat de klimaatverandering niet meer echt 'opgelost' kan worden, het gaat vooral om de gevolgen van de klimaatverandering zo veel mogelijk te beperken. Alle maatregelen om de broeikasgassen in de atmosfeer te beperken – zowel op korte als op lange termijn – zijn dus welkom. De bovenstaande studies tonen aan dat gezinsplanning, onderwijs en vrouwenrechten minstens evenveel aandacht verdienen dan de andere voorstellen die onze impact op het klimaat zouden beperken.

Wat moet er dan nog gebeuren om de gevolgen van de klimaatverandering zo veel mogelijk te beperken?

Het is cruciaal dat de mensheid zo snel mogelijk stopt met het verbranden van fossiele brandstoffen. Om dat te bereiken moet de transitie naar 100% hernieuwbare energie zo snel mogelijk gebeuren. Verder moeten we ook nog overconsumptie en verspilling zo veel mogelijk beperken want hoe minder energie nodig is hoe gemakkelijker en sneller de energietransitie zal gebeuren.